

SISÄASIAINMINISTERIÖ

OHJE

Antopäivä   Dnro
31.1.2003   SM-2003-00251/Tu-41

Voimassaoloaika
1.2.2003 – 31.12.2003

Säädösperusta
Laki poliisin hallinnosta 4 §:n 2 momentin 1 kohta
Laki tutkintavankeudesta 19 §

Kohderyhmät
Poliisi

Kumooa
Sisäasiainministeriön ohje SM-2001-778/Tu-41
3.4.2001

OHJE PIDÄTETTYJEN KOHTELUSTA

1. Yleistä

Poliisin tiloissa säilytettävien pidätettyjen ja kiinniotettujen kohteluun sovelletaan soveltuvien osin tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) säännöksiä rikoksen johdosta vangittujen kohtelusta.

Sisäasiainministeriö on 11.2.1985 antanut pidätettyjen käsittelyohjeet (217/601/85), joihin on toisaalta koottu pakkokeinolakiin, esitutkintalakiin ja tutkintavankeuslakiin sisältyviä säännöksiä ja toisaalta annettu lisäohjeita siitä, miten pidätettyjä ja kiinniotettuja tulee kohdella. Sisäasiainministeriö on 21.12.1990 antamallaan määräyksellä kumonnut pidätettyjen käsittelyohjeet. Pidätettyjen käsittelyohjeet on kuitenkin kumoamisen jälkeenkin jätetty voimaan suosituksina.

Sisäasiainministeriö on 20.3.2000 asettanut poliisin tiloissa säilytettäviä henkilöitä koskevan lainsäädäntöhankkeen, jonka tehtävänä on koota poliisin tiloissa säilytettävien kohtelua koskevat säännökset yhteen säädökseen ottaen huomioon tutkintavankeudesta annettu laki ja pakkokeinolaki. Lainsäädäntöhankkeen tehtävänä on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi siten, että poliisin tiloissa säilytettävien henkilöiden kohtelua koskeva lainsäädäntö voitaisiin saattaa voimaan vuoden 2003 aikana.

Pidätettyjen ja kiinniotettujen oikeudenmukainen ja yhdenvertaisuusperiaatteen mukainen kohtelu edellyttää, että pidätettyjä ja kiinniotettuja kohdellaan samalla tavalla siitä riippumatta, missä pidätettyä tai kiinniotettua säilytetään. Tämän vuoksi sisäasiainministeriön poliisiosasto antaa poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 4 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla tämän yhtenäistämisohjteen, jonka tarkoituksena on yhtenäistää poliisin huostassa olevien pidätettyjen ja kiinniotettujen kohtelua. Tämä ohje sisältää sellaisia poliisin tiloissa säilytettävien henkilöiden kohtelua koskevia tulkintoja, joita on

tarkoitus ehdottaa sisällytettäväksi uuteen poliisin tiloissa säilytettävien henkilöiden kohtelua koskevaan lainsäädäntöön.

2. Pidätettyjen ja kiinniotettujen kohtelu

2.1 Yleiset ohjeet

2.1.1 Soveltamisala Tätä ohjetta sovelletaan pidätettyjen kohteluun poliisin tiloissa sekä poliisin suorittamien kuljetuksien aikana.

Mitä tässä ohjeessa on sanottu pidätettyjen kohtelusta, on vastaavasti sovellettava rikoksen tai muun laillisen perusteen johdosta kiinniotettujen kohteluun.

Tätä ohjetta ei sovelleta poliisilain 11 §:n 1 momentin perusteella kiinniotettujen päihtyneiden kohteluun. Poliisilain 11 §:n 1 momentin perusteella kiinniotettuihin päihtyneisiin sovelletaan päihtyneiden käsittelystä annettua lakia (461/1973).

2.1.2 Yleiset periaatteet pidätetyn kohtelussa

Pidätetyn vapautta ei saa rajoittaa enempää kuin vapauden menettämisen aiheuttaneen perusteen turvaamiseksi on tarpeen ja säilöissäpidon turvallisuus, säilytysvarmuus, järjestyksen ylläpitäminen sekä esitutkinnan asianmukainen suorittaminen vaativat.

Poliisimiesten ja vartijoiden tulee noudattaa pidätettyjen kohtelussa poliisilain yleisiä periaatteita.

Pidätettyä on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja pidätetyn ihmisarvoa kunnioittaen. Pidätetyn kohtelussa on noudatettava hienotunteisuutta ja huolehdittava siitä, ettei pidätetylle aiheudu säilöissäpidosta tarpeetonta haittaa.

2.2 Pidätetyn kohtelu

2.2.1 Ilmoitukset Pidätetylle on heti ilmoitettava vapautteen kohdistuvan toimenpiteen peruste. Pidätetylle on ennen säilytyshuoneeseen sijoittamista ilmoitettava oikeudesta käyttää avustajaa esitutkinnassa.

Pidättämisestä on viipymättä ilmoitettava pidätetyn ilmoittamalle omaiselle tai muulle läheiselle henkilölle. Jos ilmoituksen tekemisestä on rikoksen selvittämiseksi erityistä haittaa, ilmoituksen tekemistä voidaan lykätä enintään siihen saakka, kun tuomioistuimien ottaa pidätetyn vangitsemisasian käsiteltäväkseen tai pidätetty tätä ennen vapautetaan. Ilmoitusta ei kuitenkaan saa ilman erityistä syytä tehdä vastoin pidätetyn tahtoa eikä ilmoitusta tarvitse tehdä sen jälkeen, kun pidätetty on vapautettu.

Alle 18-vuotiaasta pidätetystä on ilmoitettava sosiaalilautakunnalle, ellei ilmoituksen tekemistä katsota tarpeettomaksi pidätetyn olosuhteiden taikka vapautteen kohdistuvan toimenpiteen perusteen vuoksi.

Jos konsulisuhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 50/80) mukainen vieraan maan kansalainen on menettänyt vapautensa, on siitä viipymättä ilmoitettava vieraan maan konsulaattiin, jos vapautensa menettänyt sitä pyytää. Vieraan maan kansalaiselle on ilmoitettava hänen oikeuksistaan konsulisuhteita koskevan Wienin yleissopimuksen mukaisesti.

Pidätettyä koskevista ilmoituksista päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies.

2.2.2 Säilöönottotarkastus

Tutkintavankeudesta annetun lain 5 §:n, jota sovelletaan pidätettyjen käsittelyyn, mukaan pidätetylle on suoritettava tarkastus ennen säilytyshuoneeseen sijoittamista. Tarkastuksessa on kiinnitettävä huomiota sairauksiin viittaaviin lääkärintodistuksiin, lääkemääräyksiin, lääkkeisiin, hoito-ohjeisiin ja tunnuksiin. Pidätetyltä on tiedusteltava hänen mahdollisia sairauksiaan, lääkitystään ja vammojaan sekä niiden syytä.

Pidätetyltä on otettava pois sellaiset esineet ja aineet, jotka voivat olla vaaraksi säilyttämiselle tai järjestykselle säilytystiloissa tai joilla pidätetty voi vahingoittaa itseään tai muita. Pidätetyltä on otettava pois arvoesineet, ellei pidätetyn esittämistä painavista henkilökohtaisista syistä katsota kohtuulliseksi jättää arvoesineitä pidätetyn haltuun.

2.2.3 Henkilöntarkastus

Henkilöntarkastuksen suorittamisesta pidätetylle säädetään pakkokeinolaissa ja tutkintavankeudesta annetussa laissa.

Henkilöntarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa, johon merkitään henkilöntarkastuksen kohteena oleva henkilö, peruste, aika ja paikka, henkilöntarkastuksesta päättänyt virkamies, henkilöntarkastuksen suorittaja ja todistaja sekä henkilöntarkastuksessa tehdyt havainnot ja haltuun otettu omaisuus. Pidätetylle on ilmoitettava henkilöntarkastuksen peruste. Päätös pidätettyyn kohdistuvasta henkilöntarkastuksesta on tehtävä kirjallisesti.

2.2.4 Henkilönkatsastus

Henkilönkatsastuksen suorittamisesta pidätetylle säädetään pakkokeinolaissa ja tutkintavankeudesta annetussa laissa.

Henkilönkatsastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa, johon merkitään henkilönkatsastuksen kohteena oleva henkilö, peruste, aika ja paikka, henkilönkatsastuksesta päättänyt virkamies, henkilönkatsastuksen suorittaja ja todistaja sekä henkilönkatsastuksessa tehdyt havainnot ja haltuun otettu omaisuus. Pidätetylle on ilmoitettava henkilönkatsastuksen peruste. Päätös pidätettyyn kohdistuvasta henkilönkatsastuksesta on tehtävä kirjallisesti.

- 2.2.5 Selvitykset Pidätetyltä on tiedusteltava, onko hänet haastettu oikeuteen säilytysaikaan ajoittuvaksi päiväksi tai onko hänellä tuona aikana muita määräpäiviä, joiden noudattamatta jättäminen aiheuttaisi pidätetylle oikeudenmenetyksiä.
- Pidätetyn henkilöä tai oikeuksia koskevista toimenpiteistä edellyttävistä asioista on välittömästi ilmoitettava hänen asiaansa käsittelevälle virkamiehelle.
- 2.2.6 Sijoittaminen Eri sukupuolta olevia pidätettyjä ei saa sijoittaa samaan säilytyshuoneeseen. Rangaistusvangit, tutkintavangit, pidätetyt ja muut kiinniotetut on mahdollisuuksien mukaan säilytettävä erillään toisistaan.
- Alle 18-vuotias pidätetty on pidettävä erillään muista säilytystiloissa säilytettävistä henkilöistä.
- Tarttuvaa tautia sairastava pidätetty on pidettävä erillään muista säilytystiloissa säilytettävistä henkilöistä.
- 2.2.7 Erityissijoittaminen
- Päihteen vaikutuksen alaisen pidätetyn terveydentilan valvontaan on kiinnitettävä erityistä huomiota ja hänen kohtelussaan on noudatettava soveltuvin osin, mitä päihtyneiden käsittelystä annetussa laissa on säädetty päihtyneiden kohtelusta.
- Poliisin tiloissa säilytettävät päihteen vaikutuksen alaiset sekä muut erityistä tarkkailua vaativat pidätetyt voidaan tilapäisesti sijoittaa päihtyneiden säilyttämistä varten varattuihin säilytystiloihin.
- 2.2.8 Säilyttäminen
- Ellei tutkinta- tai muusta toimenpiteestä muuta johdu, pidätettyä on säilytettävä lukitussa säilytyshuoneessa.
- Hätätilanteita varten säilytystilan ja säilytyshuoneiden avaimia on säilytettävä siten, että muukin kuin valvontahenkilöstö voi ryhtyä pelastustoimenpiteisiin.
- 2.2.9 Valvonta
- Pidätetyn turvallisuus, esitutkinnan suorittaminen, säilytysvarmuus ja säilytystilojen järjestys on varmistettava asianmukaisella valvonnalla.
- Pakkokeinosta päättäneen virkamiehen ja pidätettyä koskevaa asiaa tutkivan poliisimiehen on ilmoitettava pidätettyjen vartioinnista huolehtivalle henkilöstölle käytettävissä olevat säilytysvarmuuden, luvattoman yhteydenpidon estämisen ja sairaanhoidon vuoksi tarpeelliset pidätettyä koskevat valvontatiedot.
- Poliisin säilytystiloja on mahdollisuuksien mukaan valvottava siten, että valvova henkilö tarkastaa kahden tunnin välein henkilökohtaisesti pidätetyn tilan. Jos pidätetyn terveydentila tai muu syy sitä edellyttää, pidätetyn tila on tarkastettava useammin. Tarkastus ei saa aiheuttaa pidätetylle tarpeetonta

häiriötä ottaen erityisesti huomioon, mitä kohdassa 2.2.13 on sanottu pidätetyn lepoajasta.

Pidätetyllä on oltava jatkuva mahdollisuus saada yhteys valvontahenkilöön.

2.2.10 Perustarpeet

Pidätetylle on varattava mahdollisuus perustarpeista huolehtimiseen kuten ravintoon, lepoon, puhtauteen ja ulkoiluun sekä sairauden hoitoon säilytystilojen päiväohjelman mukaisesti.

Perustarpeista huolehtimisessa on otettava huomioon säilytyksen kesto sekä mahdollisuuksien mukaan pidätetyn omat toivomukset.

2.2.11 Sairaanhoito

Pidätetylle on tarpeen mukaan järjestettävä mahdollisuus sairaanhoitohenkilökunnan tapaamiseen, hankittava lääkärin apua ja sairaanhoitoa sekä lääkärin määräämä lääkitys.

Pidätetylle on annettava lääkärin määräämät lääkkeet. Pidätetyltä talteen otettuja lääkkeitä saadaan antaa niiden käyttöohjeiden mukaisesti, ellei ole syytä epäillä lääkkeiden väärinkäyttämistä. Lääkkeiden nauttimista on valvottava väärinkäyttämisen estämiseksi.

Jos sairasta pidätettyä ei voida asianmukaisesti hoitaa poliisin tiloissa, on hänet toimitettava sairaalahoitoon. Kun pidätetty toimitetaan sairaalahoitoon, on pidätetyn vastaanottavalle hoitohenkilökunnalle ilmoitettava sellaisista pidätetyn terveydentilaan liittyvistä seikoista, joilla voidaan olettaa olevan merkitystä pidätetyn terveyden ja hoitamisen kannalta.

Pidätetyn vakavasta sairastumisesta on ilmoitettava hänen lähiomaiselleen tai muulle henkilölle hänen tahtonsa mukaan.

2.2.12 Ravinto

Jos vapauden menetys kestää yhtäjaksoisesti yli 12 tuntia, pidätetylle on annettava mahdollisuus terveelliseen, monipuoliseen ja riittävään ateriointiin. Ateriointiin kuuluu pääsääntöisesti kolme ateriaa vuorokaudessa, joista vähintään yhden on oltava lämmin. Vapaudenmenetyksen kestäessä alle 12 tuntia on pidätetylle annettava tarvittaessa soveltuvaa ravintoa ottaen huomioon vapaudenmenetyksen kesto aika. Pidätetylle on järjestettävä mahdollisuus saada raikasta vettä ja pidätetyn pyynnöstä hänelle on mahdollisuuksien mukaan annettava kuumaa vettä kahvin, teen tai muun juoman valmistamiseen.

Jos lääkärintodistuksesta tai muutoin käy ilmi, ettei tavallinen ravinto sairauden tai muun syyn vuoksi sovi pidätetylle, hänelle on annettava erityisravintoa tai ryhdyttävä muuhun tarpeelliseen toimenpiteeseen.

2.2.13 Lepo

Pidätetylle on annettava mahdollisuus lepoon kello 21:n ja 06:n välisenä aikana. Tänä aikana ei pidätettyä ilman erityistä syytä saa kuulustella tai ryhtyä muuhun häneen kohdistuvaan toimenpiteeseen, ellei hän anna toimenpiteeseen suostumustaan. Pidätetty voidaan kuitenkin mainittuna aikana vapauttaa, jos vapauttamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

Pidätettyä ei saa tarpeettomasti häiritä yölevon aikana. Valo on sammutettava yölevon ajaksi, elleivät valvonnalliset syyt vaadi valon pitämistä päällä tai pidätetyn omista toivomuksista muuta johdu.

Pidätetylle on annettava vuodevaatteita ja patja yölevon ajaksi. Vuodevaatteet on vaihdettava tarvittaessa ja aina pidätetyn vapautuessa tai siirtyessä muualle.

2.2.14 Järjestys ja puhtaus

Pidätettyä on neuvoin ja kehotuksin ohjattava järjestykseen, puhtauteen ja säilytyshuoneen siistimiseen.

Pidätetylle on järjestettävä henkilön perustarpeiden mukaiset mahdollisuudet henkilökohtaisen hygienian hoitamiseen kaikkina vuorokaudenaikoina.

2.2.15 Ulkoilu

Jos vapauden menetys kestää yhtäjaksoisesti yli 24 tuntia, pidätetylle on järjestettävä mahdollisuus vähintään tunnin kestävään päivittäiseen ulkoiluun tai muuhun liikuntaan säilytyshuoneen ulkopuolella.

2.2.16 Vaatetus

Pidätetyn on annettava käyttää omia vaatteitaan, ellei niitä jouduta ottamaan pois rikostutkinnallisista, terveydellisistä tai muista erityisistä syistä.

Pidätetyltä pois otettujen vaatteiden tilalle on annettava soveltuva vaatetus ja jalkineet.

Pidätetylle voidaan varata tilaisuus vaatteiden pesuun ja vaihtoon.

2.2.17 Kuuleminen

Pidätetylle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen hänen kohteluaan koskevan merkittävän päätöksen tekemistä, ellei se vaaranna säilössäpidon tarkoituksen toteutumista. Pidätetylle on pyynnöstä järjestettävä hänen kohteluunsa liittyvän asian esittämiseksi mahdollisuus tavata poliisin säilytystiloissa säilytettävien kohtelusta vastaava päällystön kuuluva poliisimies.

2.2.18 Tapaamiset

Pidätetyn on annettava vastaanottaa vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena. Esitutinnan ollessa kesken pakkotoimenpiteestä päättänyt virkamies voi kieltää muun kuin lähiomaisen tapaamisen, jos tapaamisen voidaan olettaa vaarantavan pakkotoimenpiteen tarkoituksen eikä valvonnalla voida estää tapaamismahdollisuuden väärinkäyttöä. Pidätetyn ja hänen oikeudenkäyntiavustajansa tapaamista ei kuitenkaan saada kieltää.

Keskustelua voidaan kuunnella väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Tapaamisen valvojan tulee keskeyttää tapaaminen, jos hän havaitsee sellaisen seikan, joka voi vaarantaa esitutinnan tai säilytysvarmuuden.

Pidätettyä tapaamaan tulleen (*vierailija*) henkilöllisyys on tarvittaessa tarkastettava. Jos vierailija ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään,

tapaaminen voidaan järjestää erityisen valvotuissa olosuhteissa tai evätä, jos siihen on erityistä syytä.

Vierailijan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista pidätetylle.

2.2.19 Avustaja

Rikosasian asianosaisen on annettava käyttää esitutkinnassa avustajaa. Jos joltakin on evätty oikeus toimia avustajana esitutkinnassa, pidätetylle on varattava tilaisuus hankkia kelpoisuusvaatimukset täyttävä avustaja.

Pidätetyn ja hänen oikeudenkäyntiavustajansa on annettava pitää yhteyttä keskenään tapaamalla, kirjeitse ja mahdollisuuksien mukaan puhelimitse.

Tapaamista voidaan valvoa, jos siihen on erityistä syytä. Avustajan kanssa käytävää neuvottelua ei saada kuunnella, ellei ole perusteltua aihetta epäillä väärinkäytöksiä.

2.2.20 Kirjeenvaihto ja postilähetykset

Pidätetylle on annettava mahdollisuus kirjeenvaihtoon ja muuhun kirjoittamiseen.

Pidätetyn lähettämä tai hänelle osoitettu kirje, tiedonanto ja postilähetys voidaan tarkastaa ja sen välittäminen estää, jos esitutkintaan, säilytysvarmuuteen tai säilytystilojen järjestykseen liittyvät syyt sitä vaativat. Pidätetyn ja hänen avustajansa välistä kirjeenvaihtoa ei saa tarkastaa eikä sen välittämistä estää, ellei ole perusteltua aihetta epäillä väärinkäytöksiä.

Jos lähetyksen perille toimittaminen saattaa vaarantaa esitutkinnan suorittamisen, säilytysvarmuuden tai säilytystilojen järjestyksen, lähetys on palautettava tai annettava pidätetylle hänen päästessään vapaaksi, ellei ole laillista syytä sen pitämiseen poliisin hallussa. Esitutkinnan suorittamisen, säilytysvarmuuden ja säilytystilojen järjestyksen turvaamiseksi pidätetyn muuta kuin kohdan 2.2.19 toisessa kappaleessa sanottua pidätetyn ja hänen oikeudenkäyntiavustajansa välistä kirjeenvaihtoa saadaan lukea.

Pidätetyn ja poliisin toimintaa valvovan viranomaisen taikka ihmisoikeuksien valvontaelimen, jolle pidätetyllä on valitus- tai kantelu-oikeus, välinen kirjeenvaihto on tarkastamatta viipymättä toimitettava perille.

2.2.21 Puhelimen käyttö

Pidätetylle voidaan antaa kohdan 2.2.19 toisessa kappaleessa sanotun yhteydenpidon oikeudenkäyntiavustajaan lisäksi mahdollisuus olla puhelimitse yhteydessä säilytystilojen ulkopuolelle sellaisten tärkeiden asioiden hoitamiseksi, joita ei voida toimittaa kirjeitse tai tapaamalla. Puhelu voidaan kieltää tai keskeyttää, jos se voi vaarantaa esitutkinnan suorittamisen, säilytysvarmuuden tai säilytystilojen järjestyksen.

Pidätetyn ja muun kuin kohdan 2.2.20 neljännen kappaleen mukaisen valvontaviranomaisen välistä puhelua saadaan kuunnella. Pidätetyn ja hänen oikeudenkäyntiavustajansa välistä puhelua ei saada kuunnella, ellei ole perusteltua aihetta epäillä väärinkäytöksiä. Jos pidätetyn puhelua kuunnellaan, on puhelun kuuntelemisesta ilmoitettava ennen puhelun alkamista pidätetylle ja sille, johon pidätetty on puhelimitse yhteydessä.

2.2.22 Tiedonhankinta Pidätetyn voidaan, jollei esitutinnan suorittaminen, säilytysvarmuus tai säilytystilojen järjestys siitä vaarannu, antaa ottaa vastaan ja omalla kustannuksellaan hankkia kohtuullisessa määrin kirjallisuutta ja lehtiä sekä seurata mahdollisuuksien mukaan radio- ja televisio-ohjelmia.

2.2.23 Poistumislupa Pidätetylle voidaan antaa lupa poistua säilytystiloista vartioituna vaikeasti sairaana olevan lähiomaisen tapaamista tai lähiomaisen hautaan saattamista varten taikka muusta erittäin tärkeästä syystä.

Poistumisluvasta päättää tutkinnanjohtaja tai päällystöön kuuluva poliisimies.

2.2.24 Omaisuuden säilytys ja luovuttaminen

Pidätetyn on annettava pitää hallussaan mukanaan tuomansa ja myöhemmin saamansa omaisuus, ellei hallussapidosta aiheudu haittaa esitutinnan suorittamiselle, säilytysvarmuudelle tai säilytystilojen järjestykselle. Muu omaisuus on otettava poliisin säilytettäväksi, jos se on mahdollista. Jos omaisuus saattaa helposti pilaantua tai jos sitä on muuten erityisen vaikea säilyttää, se on lähetettävä pidätetyn kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan tai myytävä. Pilaantunut tavara voidaan todistajan läsnä ollessa hävittää.

Jos pidätetyn muualla oleva omaisuus tarvitsee hoitoa eikä pidätetty voi itse huolehtia asiasta, on siitä ilmoitettava asianomaiselle sosiaali- tai muulle viranomaiselle.

Pidätetyltä talteen otettua omaisuutta on säilytettävä huolellisesti ja erillään muiden omaisuudesta. Pidätetyn pyynnöstä tai suostumuksella omaisuus voidaan luovuttaa hänen nimeämälleen henkilölle, ellei siihen ole laillista estettä. Omaisuus on luovutettava takaisin säilöissäpidon päätyttyä, ellei ole laillista syytä sen pitämiseen poliisin hallussa.

2.2.25 Rahan käyttö Pidätetyn voidaan antaa, ellei esitutinnan suorittaminen, säilytysvarmuus tai säilytystilojen järjestys siitä vaarannu, vastaanottaa ja omalla kustannuksellaan hankkia häntä koskevaa asiaa käsittelevän poliisimiehen tai vartijan välityksellä kohtuullisessa määrin ravintoaineita, virvoitusjuomia, tupakkaa, vaatteita ja luettavaa. Tavarat on tarkastettava pidätetyn tai todistajan ollessa läsnä.

Pidätetyn asioiden hoitamisesta ei saa ottaa palkkiota tai muuta hyvitystä. Kaupanteko ja muut varallisuustoimet poliisin henkilökunnan ja pidätetyn kesken on kielletty.

2.2.26 Henkilökohtaiset asiat

Pidätetylle on mahdollisuuksien mukaan annettava apua sellaisten tärkeiden henkilökohtaisten asioiden hoitamisessa, joista hän ei vapaudenmenetyksen vuoksi voi itse huolehtia ja jotka eivät siedä viivästystä.

2.2.27 Työ

Pidätetyllä ei ole velvollisuutta tehdä työtä eikä osallistua muuhun säilytystiloissa mahdollisesti järjestettävään vapaaehtoiseen toimintaan.

Pidätetyn voidaan sallia tehdä työtä, jonka suorittaminen on mahdollista säilytyshuoneessa vaarantamatta esitutkinnan suorittamista, säilytysvarmuutta ja säilytystilojen järjestystä sekä toisia häiritsemättä. Pidätetyn on hankittava itse omalla kustannuksellaan tarvitsemansa työvälineet ja tarvikkeet.

2.2.28 Tupakointi

Tupakointia säilytyshuoneessa ei tule sallia, jos tupakointi altistaisi muita säilytystiloissa säilytettäviä henkilöitä tai säilytystilan läheisyydessä työskentelevää poliisin henkilökuntaa vastoin tahtoaan tupakansavulle tai jos tupakoinnista tai tupakointivälineiden hallussapidosta aiheutuisi vaaraa paloturvallisuudelle. Päätöksen tupakoinnin sallimisesta säilytyshuoneessa tekee säilytystilasta vastaamaan määrätty poliisimies.

Jos tupakointia säilytyshuoneessa ei sallita, pidätetylle on mahdollisuuksien mukaan annettava tilaisuus tupakointiin muualla kuin säilytyshuoneessa.

2.2.29 Alaikäisen pidätetyn kohtelu

Alle 18-vuotiaan pidätetyn kohtelussa on otettava huomioon hänen ikänsä, kehitysasteensa ja näistä seuraavat erityistarpeet. Alle 18-vuotiaiden kohtelussa on tarvittaessa pyydettävä apua sosiaaliviranomaisilta.

2.2.30 Erillistilaan sijoittaminen

Väkivaltaisuuden hillitsemiseksi pidätetty voidaan tarvittaessa sijoittaa sopivaan erillistilaan.

Pidätettyä ei saa sijoittaa erillistilaan, ellei se ole tarpeen sellaisen väkivaltaisuuden hillitsemiseksi, jota ei ole saatu estetyksi muilla keinoilla ja josta saattaa aiheutua vaaraa pidätetyn itsensä tai muiden turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle. Erillistilaan sijoittamista ei saa jatkaa kauemmin kuin on välttämätöntä. Erillistilaan sijoittamisen yhteydessä pidätetylle voidaan tarvittaessa laittaa käsiraudat.

Erillistilaan sijoittamisesta ja käsirautojen käyttämisestä kahlehtimiseen päättää päällystöön kuuluva poliisimies. Nämä toimenpiteet voidaan suorittaa ilman päällystöön kuuluvan poliisimiehen määräystä vain pakottavasta syystä. Tällöin toimenpiteestä on välittömästi ilmoitettava päällystöön kuuluvalla poliisimiehelle.

Jos erillistilaan sijoittaminen on suoritettu väkivaltaisuuden hillitsemiseksi, on siitä mahdollisuuksien mukaan viipymättä kuultava lääkäriä.

2.3 Siirtäminen ja kuljetukset

2.3.1 Siirtäminen Pidätetyn siirtäminen toiselle viranomaiselle saa tapahtua vain laillisen määräyksen perusteella. Pidätetyn sairaudesta ja siihen määrätystä hoidosta on ilmoitettava pidätetyn vastaanottavalle viranomaiselle.

Pidätetty on tarkastettava ennen kuljetuksen aloittamista.

Käsirautojen käyttämisestä kahlehtimiseen kuljetuksen aikana päätetään tapauskohtaisen uhka-arvion perusteella.

Kunkin kuljetettavan omaisuus on säilytettävä siten, ettei katoamis- tai sekaantumisvaaraa synny. Kuljetuksen päättyessä kuljettajan tulee pyytää vastaanottajalta kuittaus kuljetettavan omaisuuden vastaanottamisesta tai luovutettava kuljetettavan omaisuus vastaanottajalla muutoin todisteellisesti.

2.3.2 Kuljetuksen kesto Pidätetyn kuljetus on suoritettava ilman aiheetonta viivytystä.

Jos kuljetusaika huomioon ottaen kuljetuksen syy, kuljetusmatkan pituus tai kuljetettavan terveydentila muodostuu säännönmukaista kuljetusreittiä tai –välinettä käyttäen kohtuuttoman pitkäksi, on kuljetus suoritettava kuljetusta nopeuttavin järjestelyin.

2.3.3 Kuljetusvälineet Kuljetuksessa on käytettävä tarkoitukseen sopivia ja tarpeellisin turvalaittein varustettuja kulkuneuvoja. Kulkuneuvoissa on oltava asianmukaiset viestintälaitteet.

Jos kuljetuksessa käytetään yleisessä liikenteessä olevaa kulkuneuvoa, kuljetettava on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä pitämään erillään muista matkustajista. Kuljetus on pyrittävä järjestämään huomiota herättämättä.

2.3.4 Kuljetusvälineiden tarkastaminen

Kuljetusvälineet ja turvalaitteet on tarkastettava ennen kuljetusta.

2.4 Muut ohjeet

2.4.1 Säilytystilat Säilytystilojen on vastattava terveydellisiä vaatimuksia siisteyden, lämmityksen, tuuletuksen, valaistuksen ja puhtauden suhteen.

Säilytystilat on tarpeen mukaan tarkastettava. Turvallisuuteen ja turvallisuuslaitteiden toimivuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

2.4.2 Nähtävillä pito Tutkintavankeudesta annettu laki ja muut pidätettyjä koskevat säännökset, määräykset, tämä ohje ja päiväohjelma on pidettävä pidätettyjen nähtävillä.

2.4.3 Kirjaaminen

Pidätetyn säilyttämisen kirjaamisesta säädetään esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen (575/1988) 22 §:ssä.

Poliisin haltuun otetun omaisuuden luovuttamisesta pidätetylle tai muulle on vaadittava vastaanottokuittaus tai luovutus on tehtävä todistajan läsnä ollessa tai muuten todisteellisesti. Omaisuuden luovutusta muulle kuin pidätetylle koskeva pyyntö sekä suostumus omaisuuden hävittämiseen on vaadittava kirjallisesti. Pidätetyn rahan käyttämisestä kohdassa 2.2.25 sanotussa tapauksessa on vaadittava kirjallinen kuittaus.

Poliisijohtaja

Jorma Toivanen

Ylikomisario

Reijo Tuovinen